

KARYS

Eina sykį savaitėje.

Kaina: 3 mėn. 10 auks.,
6 mėn. 20 auks., 12 mėn.
35 auks. Atskiri numeriai
— 80 skaitikų —

Adresas: Kaunas, Laisvės Aleja 12 Nr. „Kario“
Redakcija. Telef. 90 Nr.

Nr. 37 (121)

Kaunas, 1921 m. rugsėjo mėn. 15 diena.

III metai.

Latvijos invalidų pasveikinimas Lietuvos invalidams.

„Kario“ Redakcijai.

Gerbiamasis pone Redaktoriau, Maloniai prašau neatsisakyti patalpinti Tamstų gerbiamam laikrašty Latvijos Karo Invalidų Kongrese pasveikinimą Lietuvos Karo Invalidams.

Prašau priimti mano gilos pagarbos pareiškimą.

V. Bandrevič
Latvijos atstovas.

„Brangieji Lietuvos Karo Invalidai! Būkite sveikinami pirmojo Latvijos Karo Invalidų Kongreso.

Šį pasveikinimą priimkite kaip draugiškumo ženklą nuo savo likimo brolių Latvijoje“.

Pamatas: Latvijos Karo Invalidų Kongrese nutarimas iš š. m. rugpiučio 14 d.

Pirmininkas (parašas) T. Kulbin.

Sekretorius (parašas) J. Gallis.

J. El.

Unija ar nepriklausomybė?

Taip šiandien dažnai tenka girdėti rūpestingai pakalbant apie lietuvių ir lenkų derybas Ženevoje. Šis skaudus dienos klausimas jaučiamas netik visuomenėje bet ir spaudoje. Matytis neramumas, norima teisiškai aiškintis arba kaltinti. Tas ūpas reikia taip suprasti, eina derybos, bet vaisiai jų nežinomi. Todėl kaip kas išmano, taip save gano. O to neturi būti. Tokia tima valanda, rodos, vertėtų laikytis rimtai, šaltai, be reikalo „nekeisti pozicijos“. Bet šito mes nematome. Jei galim pateisinti asmenų pasikarsčiavimus, tai negalim pateisinti tų skandalingų rašinių Laisvėje, kurie pasirodė rugsėjo 9, 10 ir 11 d.—tai lokio patarnavimas ir girto logika.

Mes visi žinom, kad ir antrasai Hymanso projektas nepriimtinas Lietuvai. Lietuvos valdžia jo negali priimti ir nepriims. Bet tai nereiškia, kad Vilniaus klausimas galėtų būti atidėtas, kol kita saulė patekės. Mes turim leškoti visų priemonių tam klausimui greičiau išrišti, bet tai nereiškia, kad jau tuo kviečiam pas save „poniū“ unija.

Laisva, nepriklausoma Lietuva su būstine Vilniuje! Štai mūsų obasis ir šventas siekis. Čia turi susieiti mūsų darbai ir visos mintys. Ir tas reikalinga šia

valanda, kada mes gal paskutinį kartą derimės su lenkais dėl savo brangaus senelio Vilniaus.

Salyn juodos mintys. Drąsiai į nepriklausomybę, į laisvą Vilnių—tai mūsų gyvybė ir išganingoji viltis!

Reikia galų gale pasirūpinti invalidais.

Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės karas davė nemaža aukų. Tos aukos, tariant invalidai, pasklido po Lietuvos kraštą ir tyliai kenčia gyvenimo skurdą, vargdami patys ir vargindami savo artimus, gimines. Kartas nuo karto spaudoj pasirodo nedrąsūs jų balsai, pagalbos prašo. Paimkim kzd ir „Kario“ 36 N, kur invalidas, turėdamas galvoj pensijas, skundžiasi:

„Gaila, kad tas įstatymas apie pensijas kariams dar liko neįtrauktas Steigiamojo Seimo dlenotvarkėn“.

Invalidai laukia pagalbos ir tą pagalbą jie mato vien pensijose. Pensijos dar nenustatytos, todėl jie nerimauja. Tačiau, man matos, invalidų aprūpinimo klausimą reikia plačiau suprasti. Nevertėtų visą viltį kreipti į pensijas, į valdžios rūpestį. Pensijos ir valdžios rūpestys teina savo kelis; reikia tik pageldauti, kad greičiau tai būtų padaryta. Bet, iš antros pusės, reikalinga iniciatyva, kuri tuojau, neatidėliodama imtųsi rūpintis invalidais. Tą iniciatyvą gali apreikšti tie žmonės, kuriems rūpi Tėvynės aukų likimas. Reikia tuoj kurti Lietuvos Invalidų Sąjungą. Ta sąjunga pirmą pirmiausia turėtų pasirūpinti (pati ir per valdžią) įkurti Lietuvoje invalidų namus, surasti jiems tinkamo darbo, įkurti amatų mokyklas, aiškiau sakant medžiaginiai juos aprūpinti. Tam kliniam tikslui reikės daug lėšų, bet ju susiras. Čia reikia turėti galvoj valdžios subsidijas ir lėšas, kurių galėtų įsigyti pati sąjunga įvairiais verslais. Visuomenė tam reikalui, galima spėti, bus dosni, nes tikslas aiškūs: aprūpinti tuos brolius, kurie neteko sveikatos Tėvynę gindami. Neatsilikis ir amerikiečiai lietuviai: jie pinigais rėmė Lietuvos kareivį kovoj su priešais, jie rėms jį ir dėl kovos sveikatos netekus.

Vargas nelaukia, jis mūsų brolius spaudžia...

Berašant šiuos žodžius, štai vėl atėjo invalido laiškas:

„Kariaudamas dar 1919 m. netekau, sulig sveikatos patikrinimo komisijos 100% darbingumo. Turim peršautą nugarkaulį, suparalizuotas kojas ir nejauciu ko ne visą kūną“... pagalbos prašo.

Tai gyvi žodžiai, kurie kviečia į naują darbą. Tę virsta tie žodžiai kūnui!

J. El.

Majoras Škirpa.

Ginkluotos pajėgos klausimu.

(Tęsinys).

Priešingai, Valstybės laimėjusios karą, — turi pilną laisvę tvarkyti savo ginkluotas pajėgas taip, kaip nori. Nors Tautų Sąjungos statute, į kurią įeina beveik visos laimėjusios karą valstybės, ir yra numatyta ginkluotų pajėgų skaičius apžėmimas kiekvienai valstybei, bet gyvenime šiuo svarbiu klausimu nieko apčiuopiamo, reikšmingo nėra padaryta. Išskyrus Angliją (Metropolitiją) ir Ameriką kurios karui pasibaigus pačios grįžo prie kariuomenės komplektavimo savanoriais, visose kitose laimėjusiose karą valstybėse tebėra visuotina ir privaloma karinė tarnyba, kad ir taikos metu. Šiose valstybėse nuolatinės kariuomenės skaičius, kaip ir prieš karą, yra labai didelis.

Kiek galima spręsti iš žinių, paduodamų laikraščių, tai nuolatinės kariuomenės skaičius valstybėse laimėjusiose karą maždaug bus šitoks:

Lentelė Nr. 2.

Valstybės pavadinimas.	Gyventojų skaičius.	Kariuomenės (sausumos) skaičius
Prancūzija (be kolonijų) (nuo 1920 m. spalio 1 d.)	39.000.000	700.000
Anglija (su Indija ir kolonijomis)	400.000.000	800.000
Italija (be kolonijų).	40.000.000	600.000
Amerika	94.000.000	190.000
Japonija	65.000.000	297.000
Belgija	7.000.000	300.000
Graikija	6.000.000	100.000
Rumunija	10.000.000	200.000
Lenkija (ilgi karo su Rusija 1920 m.)	25.000.000	200.000
		540.000

Nors tie padėtisios žinios paimitos iš laikraščių ir yra tik apytikros, bet jos vis tiek aiškiai parodo įvairių valstybių militarinį stovį pasibaigus karui. Kam reikalinga toki didelė nuolatinė kariuomenė valstybėms laimėjusios karą? Ar gi dar esama pavojus, kad nugalėtiosios valstybės staiga pakils? Aišku, — jokio pavojus nėra. Pralaimėjusios karą valstybės šiandien, yra tokioje padėtyje, kad jų būdai nėra kaip jų kariuomenė paleista, ginklai nuo jų atimti, amunicijos sandėliai sunaikinti ir t.t. Viena žodžiu, — jos yra bejėgės!

Tokią didelę kariuomenę įvairios laimėjusios karą valstybės laiko tik tam, kad tarptautinius klausimus, kurie naujai iškyla, išspręsdus savo naudai, kad kuodaugiau pasinaudojus karo laimiktu. Tę galima patvirtinti, pavyzdžiui, visiems žinoma Prancūzų arba Lenkų politika Europoje.

Tautų Sąjunga, kuriai nėra pavesta tikrai būd ir teisingai spręsti tarp įvairių tautų kilstančius nesuipratimus, tinkamai savo uždavinio neatlieka, nes joje dalyvaujančių tautų balsas yra nelygus. Mažosios tautos turi skaitytis Tautų Sąjungoje su didžiųjų, galingesniųjų tautų valia, patenta jų fizine galia. Tokiu būdu ir Tautų Sąjungos nutarimai išėna neteisingi. Tam įrodyti nėra reikalo tokį ieškoti pavyzdžių. Užtenka prisiminti Tautų Sąjungos Tarybos rezoluciją iš š. m. birželio 28 d. dėl mūsų ginčo su lenkais, jog stačiai keista! Mums, nuskriaustiems, daug mažesnei ir silpnesnei valstybei negu mūsų priešas — Lenkija, siūloma sumažinti savo ginkluotas pajėgas; dalį kariuomenės demobilizuoti ir atitraukti nuo fronto Eilėtuvos gilumon. O Lenkijai, sulaužusiai Suvalkų sutartį, žiauriausiu būdu užpuolusiai mus ir su pagalba įscentruoti maštininko generolo Želigovskio pagrobusiai mūsų sostinę — Vilnių, — netaikomi joki suvaržymai. Reikalavimą evakuoti iš Vilniaus Želigovskio kariuomenę — negalima lyginti su reikalavimu, pastatyti mums. Atrodytu, kad ne Lenkija, bet mes esame tie neklaudžios, lauzytojai sutarčių ir puolikai. Kad mes pagrobėme nuo nelaimingu lenkų jų žemes ir nenorime grąžinti!

*) Žinios — lentelėse Nr. Nr. 1 ir 2 paimitos iš žurnalė „Viestnik milicionnoj armiji“ 1920 m. Nr. 16.

J. El.

Cigonų veislė.

Aš Lietuvos berniukėlis

gromatą rašysiu:

apie Rygos gyverimą

aš jums apsakysiu...

(Liaudies daina).

Blogiausias dalykas laikraštinkui, kai jis, gerai suprastamas savo pareigą rašyti, pasideda didoką „bloc notes“ ant stalo, o galvoj „įžymiaus įvykių“ nė vieno. Ir be to dar reikia pasakyti, kad šiandien rašyti nelengva: ką rašysi, ką nerašysi — skaitytojas vis murma: „nejdomu“. Kitados, būdavo, miesto vežėjui arklys išsikinkė — naujiena; senė, griautstinio išsigandus, numirė — didelė naujiena; cigonas išpažinties priėjo, — dar didesnė naujiena. O dabar? Vezuvijas ugnimi verčias — nejdomu; graikai turkus peša — nuobodu, kometą danguj pasirodė — žiovant reikia.

Aš šiuo kart laimingesnis: nepritrėks rašyti, kad tramvaju bilietai atpigę, kad Jofe Pajūry visa vasara

iš balkono gėris, kaip internacionalas, daug kairesnis už Nėntino, liuos bangose mandos — turia aprašyti svarbią pažintį su įžymiaus lenkų laikraščio redaktorium.

Kadangi dabar lenkas visur vadina maštininkais, tai tas laikraštis, kaip ir daugelis žydų, eina rusų kalba. Jo tikslas — niekini Lietuva Pabaltijoty valstybėse, persant geriau giminiuotis su graizta cloce Lenkija. Todel ir jo ekzemplioriai — viso 500 — taip padalinti (išsirašyti jo niekas nenori): 400 — lenkų valstybės (staigomis Lenkijoje) ir visuose pasaulio kraštuose, 50 — bolševikų spaudos agentūroms, 45 — Letgalijos peovlakams ir 5 — dar nepagautiems Lietuvos peovlakams; girdėtis, būk vienas kitas to laikraščio Nr. patenkas ir Lietuvos Steigiamojo Seimo lenkų frakcijai.

Prisipažinsiu, kad nekartą kildavo noro susipažinti su to laikraščio redaktorium. Ir išsipildė!

Pasiklausykite, kiek pasakingos apysiovos.

Didelis pokylis. Restorano sodnas, saulės apšviestų kepinamas, knibždėte knibžda svečiai. Jie, niekieno neprašomi, valgo, gėria ir kalbas beldžia. O čia vėl orkestras trenkia, choras ramuoja.

Linksmia. Jauku.

Šit pribėga jaunas juodbrūvis — nois pakumpus.

Minėtosios rezolucijos palankumą lenkams, galima paaiškinti tik tuo, kad priimant ją buvo žiūrėta ne tiek teisybės, kiek kitokių motyvų, beabejo, pirmą eilėn Lenkijos, kaip galingesnės už Lietuvą, reikalavimų, palaikomų stiprios Prancūzijos ir paremtos didesne ginkluota pajėga.

Tokiu būdu, galima padaryti išvadą, kad, kaip prieš pasaulinį karą, taip ir dabar tarptautinių ginčų išsprendimą tos ar kitos susiginčijusių pusių, mūsų naudon galu galė nusveria ginkluota pajėga. Dabartis skiriasi nuo to, kas buvo prieš pasaulinį karą tik tuo, kad dabar Europos valstybės yra padalintos į dvi rūšis: vienos—kurioms niekas nedraudžia laisvai tvarkytis ir naudoti savo ginkluotas pajėgas, ir kitos—kurioms tai uždrausta. Už to seka, kad pirmos rūšies valstybės turi didžiausios įtakos į tarptautinių klausimų sprendimą, gi antros—kaipo bejėgės, visai nustoję tosios įtakos...

Toki padėtis veda ne prie taikaus tarptautinio nesusipratimo ir visuotinio nusiginklavimo sprendimo būdo, bet prie naujų ginkluotų susirėmimų. Todel pasiduoti iluzijai apie nebereikalingumą ginkluotos pajėgos atėity nėra pagrindo. Kaip šiandieną negalime apsieiti be ginkluotos pajėgos, taip matyti nebus galima be jos apsieiti ir ateity.

(Toliau bus)

Automobilis ir jo techninis pritaikymas.

(Tęsinys)

Pristatymas.

Iš bazės į paskutinę geležinkelio stotį visi kroviniai vežami geležinkeliais.

Kariuomenei tolstant nuo paskutinės geležinkelio stoties, tolesnis pristatymas daromas transportais, kurie dalijami į karinius (divizijos gurguolė, artilerijos parkai) ir etapo (kariuomenės transportai).

Šitam tarpe ir galima sėkmingai naudoti automobilį, kaip pavadavimo priemonę aukščiau nurodytą gurguolių darbo palengvinimui.

Kad abiejų gurguolių kategorijų darbas sunkus, matoma iš to: kariuomenės ir gurguolių divizijos einančios vienu keliu, bendras gilumas yra apie 20 verstų, tuo būdu divizijos gurguolė tenka dėti didžiausių pastangų laiku maisto reikmenų pristatymui. Divizijų gurguolių eiliniams būriams, paprastai sekantiems žygiuotėje paskui pulkų gurguolės, prislėgta diena ir naktį dirbti, kad prieiti pastarąsias ir išduoti divizijos dienos maisto davinį.

Be maisto, kariuomenei tenka pristatinti sviedinių ir šovinių, kurių aikvojimas šios gadynės karoose yra didelis.

Galop, tame pat tarpe (nuo kariuomenės ligi geležinkelio stoties) reikalingas sanitarinis darbas, sergančių ir sužeistų ėmimas.

Žiūrint kariuomenės nutolimo nuo paskutinės geležinkelio stoties, didėja darbas ir kariuomenės transportų kiekybė vis auga, silpnindama kariuomenę, ištraukdama žmones jų formavimui, taip pat tenka imti didelį skaičių arklių. Kad vaizdžiau parodžius, kiek palengvėtų pristatymo tarnyba arklių transportą pakeitus automobiliais, išgvildensiu tokį pavyzdį: padėkim, kokia nors kryptimi veikia kariuomenė sudėties 20,000 žmonių, 6000 arklių; dienos maisto davinyš siekia 3,500 pūdų.

Pristatyti šitam kroviniai reikalinga 130 porinių vežimų, o kadangi iškrovus šis transportas eity atgal tuščiomis, tai kitą dieną reikalinga kitas toks transportas. Tokiu būdu vienam dienos žygiui reikalingi du transportai.

Imant etapo liniją 40 verstų ilgio, t. yra dviejų žygiuočių, tai teks du kart daugiau transportų, t. y. ketveriopai arba 520 vežimų, 1040 arklių ir 520 žm. O tą patį krovinį automobilių transportu galima pristatyti tą pačią dieną ir sugrįžti atgal. Tuo tikštu reiktų 20 trijų tonų talpos automobilių.

Tokiu būdu, lygindami transportus, gausime tokius skaitmenis:

lūpos storos, ant galvos Antrojo Mikės studento kepurė, pašėlis iš kišenėlio kyšo.

— O Tamsta tikrai auklės reikia: nei geria, nei valgo — visai ne laikraštiniškas; eikim į mūsų kompaniją,—ir nusivedė.

— Susipažinkit: lietuvis žurnalistas, redaktorius Bezobrazovskij ir jo žmona, o aš parodysiu, kaip žurnalistui reikia elgtis — ei, oficiante, atnešk lėkštę ir taip toliau!

Mano vaišingasai draugas pradėjo naikinti šaltą žuvį, ryti likerį, mane palikęs naujų pažįstamų global.

— Labai malonu matyti Lietuvos žurnalistą, — Bezobrazovskis kalba—ir nuduoda girtą.

O jo žmona tuoj klausia:

— Kaip Tamsta žiūri į Vilniaus klausimą? — ir, dirstelėjus į vyrą, bailiai pati atsako:

— Žinoma, mes priešai. O su juo,—į juodbruvį rodo,—mes einam iš vien. Bet ko Tamsta negeris?

Orkestras griaua, choras aldais skamba.

Ponas redaktorius, kad ir neva girtas, rimtai kalba:

— Prisipažinsiu: turiu atsakomą vietą — re-

daguoju laikraštį „Rižskij Kelner“. Esu labai talkingas ir noriu, kad Vilniaus klausimas būtų išrištas taikingai. Būčiau labiau linkęs remti lietuvių pusę, nes aš šveicarietis, o mano žmona suvalkų lietuvaitė...

— Ne lietuvaitė, o rusė, — karščiuojasi Bezobrazovskienė, — mano tėvas buvo lenkas, motina — lietuvaitė, o aš — rusė. Tū šveicarietis, aš rusė—mums vis vien! Kad Tamsta negeris — aš įpilsiu konjako...

— Bravo... ūra... orkestras skamba... choras lakštena...

— Ponas redaktorius, pasakykit, kas čia kalbėjo, kad puotoj taip didelis triukšmas pasidarė?

Bezobrazovskis man į ausį pasakė, kad tuoj paklausias šnipų karaliaus. Atsigrėžė stambus vyras — akys įdubusios, juodos, juoda skribelė visą kaktą slepia. Tarp jų prasidėjo pašnibždomis kalbos, o mane, neatsisveikinusį, svečių banga nurito tolyn.

20 automobilių vieton 520 vežimų, t. y. 4%.

40 žmonių vieton 420, t. y. 8% (visiškai be arklių).

Aukščiau kalbėjome apie maisto pristatymą, bet automobilius ne mažesnės reikšmės turi pristatant šaudomos medžiagos.

Kaž kuriais atvejais vien automobilių transportas gali tikti uždaviniui. Pavyzdžiui iš karo istorijos bus šis įvykis: lapkričio mėn. pirmom dienom 1914 metais per Lodziaus operacijas rusų 2 ir 5 armijos, turinčios Varšavoj bazę, buvo vokiečių atkirstos nuo pastarosios. Vokiečiai, užimdami Koliuškių mazgo stotį, perkirto Kališo - Varšavos - Vienos geležinkelį. Kariuomenė tuo metu kovėsi Lodz - Lask - Sdunska Volia-Seradz rajone. Sviediniai buvo išalkvoti. Vien automobilių dėka sviediniai iš Varšuvos buvo pristatyti aplinkiniais keliais per Groica-Novo Mesto-Opočno -Sulev-Petrakov, darydami 200 verstų žygiuotės per dieną.

Tokiu būdu vežimų transportui privaloma pavaduoti automobilių transportais.

Einant toliau auto - transporto plėtote, divizijos vežimų gurguolės vienas būrys privalo būti pavaduojamas auto-būriu, apimančiu divizijos dienos maisto davinį. Čia teks 31 porinis vežimas pavaduoti devyniems 1 1/2 tonų talpos automobiliams.

Galop, pulko gurguolėje naudinga turėti, kaip padedamą priemonę, tris pusančios tonos talpos autom., pavaduojančios 9 porinius vežimus.

Tokių automobilių buvimas palengvins pulkų maitinimą pavaduos divizijų gurguoles, duodamas galimybės jas laikyti toli nuo kariuomenės.

Ryšio ir pranešimų tarnyba.

Automobilio priderinimas ryšio tarnystei turi didelės reikšmės. Lengvi automobiliai labai pravartūs palaikyti ryšiui su kariuomene ir štabais. Vyriausiam štabam būtina kamandiruoti generalio štabo karininkus orijentuotės bendrojo padėty, o jaunesniems štabams palaikyti ryšį su kaimyniais štabais ir lankyti vyresnius štabus su pranešimais, kad gautų bendrų direktyvų.

Automobiliais siunčiama skuboti, ypatingos svarbos, operacijų įsakymai.

Vien naudojantis automobiliu, vyriausis viršininkas gali lankyti jam priklausomus štabus ir kariuomenės dalis, išmėtytas didelėj plotmėj; tuo pasiekiami asmeninių pranešimų, taip svarbių operacijų metu.

Vien automobilio dėka, dažnai išgriautas ryšis vėl atstatomas.

Didelės paramos ryšio tarnyboje turi motorcikletai, pristatyti pranešimams ir įsakymams. Jie labai naudingi kavalerijos dalyse, dažnai esančiose tolimam tarpe; motorcikletų buvimas kavalerijoje žymiai pagreitina žinių apie priešininką gavimą, kas taip svarbu, ir pavaduoja šiek tiek kavaleristus pasišvęstį tiesioginiam tikslui.

Automobilio pritaikymas kaip pranešimų priemonės šios galdynės kare turėjo ir turės didelės reikšmės. Sunkiuoju automobiliu (po 16—20 žmonių kiekvienam) keliom valandom gali būti perkelta 1 — 2 kuopos su kulkosvaidžiais per 100 — 150 kilometrų (judesų greitumas 15 kil.) kokiam nors svarbiam punktu užimti. Šia priemone pastarame kare labiausiai naudojosi prancūzai. Pavyzd. 1915 m. rugpiūčio ir rugsėjo mėn. jie automobiliais, kad greičiau pristatytų, vežė rezervus 920 tūkst. žmonių pergrupuoti. Naudojantis automobiliais, palengvinamas sustiprinimų statymas pačiu opiausiu momentu, svarbiausiom vieton, nevarginant kariuomenės sunkia kelione.

Zvalgyba.

Labai aprėžta automobilio ypatybė, net lengvojo tipo, judėti prastais keliais, atima galimybės būti nepriklausoma priemone žvalgybos tikslais. Jais galima naudotis išimtiniais atsitikimais, pavyzdžiui, žvalgai svarbiausiomis kryptimis, supuolančiomis su gerais keliais, arba siuntimui aplinkiniais keliais į sparnus rinkti žinių ir p., bet šiais atvejais susitikimai su priešo kavalerija graso blogom išdavom. Pavyzdžiui, kad pakliuvo nelaisvėn generalio štabo karininkai, automobiliais dalyvavusieji žvalgyboje, pastarame kare buvo rusų ir vokiečių tarpe.

Kortos.

Vieną šventadienį Andrius, mano draugo Petro pusbrolis, atėjo į mus kuopą mūs atlankyti. Jis dažnai mus lanko. Jis daug mums papasakoja naujienų kas Lietuvoj dedasi, kas pasauly kariauja, koki derliai mūs gimtinėj (nors namuose ir jis dar šiemet nėra buvęs) ir daug visokių įdomių dalykų. Sako, tai vis iš laikraščių išskaitęs. Andrius artilerininkas, puikus vyras, visada mūsų laukiamas svečias. Jis tarnauja baterijoje, kuri stovi mums užpakaly, mūsų bataliono bare.

— Ar laikraščių jūs gaunate?—paklausė Andrius.

— Gaunam. Ir šiandien būrininkas atnešė „Kari“ ir „Lietuvą“,—atsakė vienas mūsų.

— Kurios tai dienos? Gal jūs jau naujesnių turit?

Mūsiškai viens į kitą sužiūro, lyg vieni kitiems ant nosių laikraščių ieškodami.

— Antanai, tu paėmei dar neskaitytą „Kari“?—kreipėsi į mane Petras.

— Jau nebus galima skaityti—štai nuo kišeniaus nusitrynę raidės ir pradžios, pirmo puslapio, pas mane nėra. Ką čia su laikraščiais, geriau štai pakartoti paraginau aš, dėdamas ant stalo faukuotas kortas, kurios retai kada iš mūs rankų eidavo.

— Taip, taip. „Šešiasdešimt šešis“ arba „savo kozirius“ — man pritarė sėbrai, tikėdamies, jog Andrius pamirš apie laikraščius ir daugiau neišmetinės už jų negerbimą.

— Gerai—tarė Andrius.—Bet, pradėjus apie kortas, noriu truputį čia jums papasakoti šio „nekalto“ žaislo vatsius. Paklauskite, jei jums nuobodu nebus, kas pas mus praeitą savaitę baterijoje atsitiko. Žinoma, papasakosiu ne tik patį atsitikimą, bet ir visas tas aplinkybes, kuriomis buvo prieita prie to nelemto atsitikimo, tuo labiau, kad tas blogas iš kortų išėjo.

— Mano pasakojimo kaltininkas — kalbėjo Andrius—kareivis Kazys; jau antrus metus, tarnavo baterijoje. Buvo puikus, tai tikrai pavyzdingas kareivis. Tiek nuoširdus draugų tarpe, tiek sąžiningas tarnyboj. Visada linksmas, patenkintas.

Pasiturį jo tėvai nusigailėdami siuntė jam pinigų ir nesiskaitydami, kaip jie bus suvartoti. O kam kareiviui reikalinga turėti daug pinigų?—net karščia vosi pasakodamas Andrius.—Jei pinigai lengvu būdu įgijami, ypač nebūtinam reikalui, — tai jie blogiems tikslams ir lengvai išleidžiami. Valgį kareivis gauna gerą ir pakankamai rūbus ir apavą taip pat. Rūkytum? Pakanka algos, nes dabar tabako (ir dar kokio) galima pigiai gauti pas ūkininkus. O Kazys nė nerūkė. Tad, mano manymu, pasakysiu, kad Kaziu

Šarvuotieji automobiliai.

Pastarasis karas nedavė plataus šarvuotų automobilių pritaikymo, bet vis tik paaiškėjo negincijama nauda pritaikyti manevrų kare.

Į šarvuotas mašinas tenka žiūrėti, kaip į padedamą priemonę, akiriama pildyti karo uždaviniams, sekantiems nužūrėtose vietose netikėtai suduoti priešui smūgių.

Šarvuotojo automobilio pagrindinės ypatybės: 1) kilojamas greitis, 2) veikli kulkosvaidžių ir artilerijos ugnis, nepaisanti šautuvų ir kulkosvaidžių ugnių. Teigiama ypatybė, slauriančios automobilio pritaikymą, tai pilna priklausomybė nuo kelių padėties ir skaitymasis su priešo artilerija.

Šarvuotas automobilis yra savarankiškas taktinis vienetas.

Bet, paprastai, patogiam vartojimui ir ūkio aprūpinimui, automobiliai po 2—3 jungiami prie ark. vež. gurguolių ir būrių, kuriems aptarnauti akiriama keli automobiliai kroviniams, motorcikletai ir k.

Šarvuotieji automobiliai dalijami į kulkosvaidžių ir patrankų. Pirmieji turi po 2 kulkosvaidžių, antri po vieną patranką smulkaus kalibro.

Šarvuoti automobiliai turi sukamą šarvuotą bokštą, leidžiantį šaudyti į visas puses.

Patobulinti šarv. automobiliai turi du pėsejos būdus: priekin ir atgal, dvi savaranki krypti su dviem šoteriais.

Šarvuotų automobilių taktinis pritaikymas toks:

- 1) ugnies parama pėstininkams, ypač kavalerijai esantiems atskirai,
- 2) nelkėtama priešo sparnų puolimams,
- 3) suardyti priešo eilėms,
- 4) užimti perėjimams tilpams aukštumams lyg atvykiant savai kariuomenei,
- 5) saugoti sparnams,
- 6) vyti besitraukiančiam priešui.

7) dengti besitraukiančią save kariuomenę ir at Žygiavimo judesy, šarvuotų automobilių būrių pavirku (patogu) statyti tarp vyriausių pajėgų ir avangardo, tuomet jis laiku palaiko priešakines kariuomenės dalis susiremiant su priešu ir išsitiesiant.

Del artilerijos ugnies pavojaus šarvuotus automobiliaus, be svarbios priežasties, neverta statyti pajėguose, liečiamuose artilerijos ugnies. Tais atvejais, kuomet šarvuotas automobilis patenka po artilerijos ugnimi, jis, naudodamasis greit eiga, turi išbėgti iš kludomosios sferos judesiu pirmyn į priešų pėstininkus arba atgal.

Visa, kas aukščiau pasakyta, sulimant kėivom, automobilis įprivalo įgyti plačios reikėmės šios gėdėnės kare, padedamas:

- 1) manevrų karo sekmingumui,
- 2) ryši palaikyti,
- 3) transportą palengvinti,
- 4) kare pajėgas laupyti nuo per didello išskėldymo transportų sudarymui,
- 5) palengvinti priklausomybę nuo arkilių ir vežimų karo srityje ir
- 6) sumažinti užpakalinio užtvėnkimą gurguolėms.

K. Boleckis.

Kaimas ir kariuomenė.

Kai kurį laiką teko man gyventi kaime. Teko su daugeliu kaimiečių pasikalbėti apie mūsų kariuomenę, sažinoti jų nusistatymą, pažūras. Čia ir manau pasidalyti su draugais gausiais įspūdžiais.

Kuomet mūsų kariuomenė, kraują liedama, vėli Lietuvą nuo bolševikų, bermontininkų gaujų, kuomet ji didžiausiomis pastangomis gynė kiekvieną savo brangios tėvynės žemės sklypą nuo besiveržančių į Lietuvą mūsų „brolių“ lenkų, kuomet ji narsiai spyrėsi ir vėliau aplaužė ragus Želigovskiui, — ir kaimas tuomet buvo su kariuomene. Džiaugdamasis įsiai

Nebe tas pasidarė Kazys. Pirmiau su draugais buvęs meilus, vėliau jų ėmė neapkęsti, nes jie jam išmetinėdavo už kortas: net arčiau jam prikišdami vištų ir kitų ko vogimą. Nekartą buvo baustas už kortavimą tarnyboj, Kazys buvęs geras kareivis ir drągas, vėliau pasidarė kortų auka. Aukai artinos diena.

Kazio tėvams, — toliau pasakojo Andrius, kurio pasakojimo visi susidomėję tyliai klausėme, — parūpo, ar tiesą sūnus rašo, ar išlikro gi pas juos taip menkal duodama valgtė, kad jis tuo dažnai skundžias ir vis pinigų prašo, ar tikrai pas jį toki nuostoliai buvę. Nors, atmindami savo gerą ir teisingą Kazuką, nori jam ir dabar tikėti, bet, kaip tėvai, nerimsta, jiems kyla abejonių, jiems norisi dalyką išsiaiškinti. Gal visai jų Kazuko nusiskundimai, tai tik melagingi išmėslai, gal išsvirkimo darbas, jiems bėsis, kad lengvai jam patikėjo, ir jei tai netėisybė ką jis rašo, jie gali būti kalni jo nupuolimui. Ir nutarė tėvas pats aplankyti sūnų, pačiam patirti kas pas jį dedasi ir nurinti nuo bėsių mūdų. Gavęs karą vyriškybės ieldimą vėliuonį į veikiančiąją armiją ir sužinojęs kurioj vietoj stovi dalis, kurio Kazukas fašionas, susiremė ir išpažino kaltėnė.

bereikalo buvo siunčiama iš namų pinigai. Na, o prie gero kišeniaus atsirado, žinoma, Kazul ir „prieteliai“. Tie „prieteliai“ buvo kortų garbintojai, kurie visokiems būdais atengėsi ir Kazį savon pusėn patraukti. Ir, nors negreit, tas jiems pavyko. Karatas žaislas daug laiko nereikalauja, jis greit supainioja savo pinklėse net ir žviesiausį protą ir geležinę vėli. Ir Kazul daug nereikėjo. Prie kortų taip ir prilipo. Greitu laiku prakišo visus savo pinigus, o jų netekęs ėmė pardavinėti „galimus“ parduoti daiktus, kaip pvz. muilą, iš namų gautus baltinius ir k. d.

Toliau ėmė pardavinėti po porą auksinių savo pietų davinių mėsa arba konservus, vėli visai dykai pardavinėjo duoną del ko dažnai vaikščiojo aikanas ir eidavo prašyti valgyti į sodžių pas ūkininkus. Bet prašyti vis tik buvo gėda, nes kas duos, kas neduos, o kiekvienas žino, kad ne „iš vargo“ prašo, žino, kad maisto duodamo kareiviams pilnai pakanka. Bet greit Kazys „pragėdė“. Ėmė prašinėti, kad kas pasigailėtų, o tačiau persikeidavo čia višta, čia sūn, o naktį ir lašinių. Taip pat be palovos rašinėjo tėvams laiškus vis prašydamas pinigų, mėlingai norėdinėdamas, kad labai blogai kariuomenėi malnia — reikia prisipirkti savo maisto, kad jam pavoje valdikių daiktų, už kuriuos reikia tiek ir tiek šimčių amokėti, kaip reikia kalėjime supli ir t. t.

žūrėjo į kiekvieną mūsų kariuomenės pasisėkimą, visa siela linkėjo jai kloties, išvermės išvalyti Lietuvos žemelę nuo visų priešų, lalmėti teisią kovą. Širdies skausmu lydėjo kiekvieną mūsų kariuomenės nepasisekimą, kiekvieną mūsų priešų, išgamų pasikėsimą suardyti toje kariuomenėje esančią tvarką bei drausmę. Baimingai meldė kaimiečiai Dievo, kad neužplūstų mūsų krašto „šarančiai“, nieko švento nepripažįstantieji, išbadėję bolševikai; dar labiau meldė jie Dievo, kad nepakliūtų savųjų „brolių“ — lenkų vergijon. Ir kariuomenė jų neapvydė. Į jos tėvynės meilę, pasiryžimu liepsnojančią krūtinę atsimušė visos priešų pastangos užgrobti Lietuvą. Ir kaimiečiai dėkojo kariuomenei. Be maisto, pašaro rekvizicijų, iš visos Lietuvos pradėjo plaukti per Gynimo Komitetus kariuomenei aukos: drabužiai, maistas, pinigai, tabakas ir t. t. Iš visos Lietuvos, ypač iš priešo užklyptų vietų, kariuomenei pagalbom pradėjo plaukti savanoriai — šauliai. Smagu ir jauku buvo tuomet kariuomenei. Žinojo ji, kad visa šalis yra su ja, kad jos nepamiršta, kad jėmiai seka kiekvieną jos žingsnį, kiekvieną jos gyvenimo apsiareiškimą. Smagu buvo ir kaimiečiams, kad kariuomenė yra išverminga, kad ji jų neapvydė ir neapvydė. Nėduos ji lenkams užgrobti krauju ir prakaitu apšlakstytos gimtosios žemelės, atims iš jų mūsų senelį Vilnių — mūsų sostinę. Iš derybų kaimiečiai gera nelaukia. Visviena, sako, turėsime kariauti su lenkais, nes jau daugelis derybų apvydė.

Dideliu pasitenkinimu žiūri kaimiečiai į įsteigtąsias kariuomenės dalyse mokyklas, į varomą kariuomenėje kultūros, švietimo darbą. Gerai jie žino, kad valdant Lietuvą rusams nevisi galėjome pramokti bent skaityti, rašyti, ypač gimtąja kalba, ne visi tuomet dar ir mokslo svarbą bei naudą supratome. Smagu yra kaimiečiui, jei jo sūnus ar brolis parašo iš fronto laišką. Smagu ir linksma, nes išeidamas kariuomenės jis dar rašyti nemokėjo. Tik kariuomenėje, sustojus Karo veiksmams, laisvomis valandomis ir pramoko rašyti, skaityti.

Kiekvienas tat mūsų privalėtų pasinaudoti gera proga. Kiekvienas beraštis, bemokslis laisvomis nuo tarnybos pareigųėjimo valandomis lai nepamiršta mokslo, lai mokosi skaityti, rašyti, lai skaito knygas,

laikraščius. Ko mažai neišmokome, dabar turime progos išmokti, tik meskime bereikalingą laiko aikvojimą, kortavimą, dažną šokių vakarų lankymą, beprasmią gatvėmis vaikštinėjimą.

Ir taip kaimiečiai nusiskundžia, kad esame atpratę nuo darbo, kaip jie sako „išpaikę“, esame papratę išsigerti, nieko neveikti, o kad ir veikiame ką, tai tik žiūrime, kad laikas greičiau prabėgtų, o patys kuomažiausiai dirbtumėme. Valdžios, girdi, naudos bei turto mažai žiūrime ir saugojame. Kad pavestų mums valdžios drabužių bei kito turto nesaugome, dalkome.

Daug šiuose žodžiuose yra tiesos. Reikia pripažinti. Laiko tai mes tikrai nebranginame ir tik žiūrime, kad jis greičiau prabėgtų. Bet atminkime mes vieną dalyką: priešą mes galėsime nuveikti ne tik vieni ginklu, bet ir geru vidūjiniu susitvarkymu, geru kariuomenės bei valstybės tikio sutvarkymu. Vidūjiniai gi mes gerai susitvarkysime tik tada, jei sąžiningai sunaudosime visą laiką, visas mūsų jėgas darbui sąžiningai atliksime visus mums pavestus darbus. Tada ir mums ir valstybei bus nauda. Nesąžiningai atliktas darbas, blogai išnaudotas laikas mažins mūsų jėgas priešui nugalėti.

Antras dalykas, tai girtuokliavimas. Yra karių, kurie visą savo algą per keletą dienų prageria. Blogas tai yra reiškinys. Toks karys, įgijęs „kišenės džiovą“, priverstas yra sukti galvą kaip nors susigrębti pinigų. Neretai prieina ir prie to, kad pradeda aikvoti valdžios turtą. Pats alkoholio vartojimas mažina darbo produktingumą. Privalėtume gi nors kartą susiprasti: blogo įspūdžio daro pašaliečiui girtas, į gyvulį panašus, žmogus. Ir pats alkoholio vartojimas senai yra pripažintas nuodingas žmogui. Dažnas jo vartojimas visumet pereina į ligą ir žmogus tampa alkoholis.

Trečias dalykas, valdžios turto aikvojimas, darymas ar pardavimas. Pas mus Lietuvoje nuo rusų yra išlikusi pažiūra į valdžios turtą, kaip į kokį tai svetimą daiktą, kuri galima gadinti, plėšyti, netaupyti, vienu žodžiu, viską su juo galima daryti. Į valdžią gi žiūrima, kaip į kokį turtingiausią poną, kuris to turto begales turi ir visada ji papildō. Ištikrujų gi visai kitaip yra. Turtas yra visų Lietuvos gyventojų. Valdžia

Vieną dieną Kazys, — vis pasakojo Andrius, — labai prasilošė; taip pat visai prasilošė vienas jo kortų draugas. Jiedu, kaip nelaimės draugai, kaip tik tą dieną abudu buvo skęsti nakčiai vaikščioti nuo savo kaimo ligi kito kaimyninio kaimo patruliais. Naktį bevaikštinėdami jiedu tarėsi kaip išelti iš tos padėties, į kurią del kartų pateko.

— Žinai, Kazy, kas man atėjo į galvą? — po valandėlės tylėjimo pratarė Kazys. — Šituo keliu dažnai važinėja spekuliantai. Pakratysime kuriam nors mašną — ir visa bus gerai.

Draugai kiti kitam paspaudė rankas.

Naktis buvo gerokai tamsi ir tyli. Pilnaties mėnuo daugiau slapstėsi už debesų, tik retkarčiais žvilgterdavo per praplyšusią vietomis debesų skaisnę pasižiūrėti ar žemė kur nuo jo nepabėgo ar nepaislepė.

Du draugai — patrulis — vaikštinėjo tylėdami. Greitimam sodžiu į suloję šunys. Po kelių minučių pasigirdo ratų dundėjimas, kuris artinosi patrulio link.

— Gal spek... — drebančiai pusiau ištarė Kazys.

— Cit! Aš įsiziūrėsiu ir, jei žvilgtėrsiu, tu griebki laikyk arklius, o aš... veiksiu!

Vežimas važlavo lėtai, kuriame buvo galima išvėrti vieną žmogų. Žvilgintamas Kazys griebė už arkliu ir sulaukė juos, o draugas nieko nelaukdamas

drožė kažkuo į galvą. Kazį šturpas perėjo, bet greit nurimo.

— Arkliai kaip mano tėvo, geri, bus šiora mašna, — ramino pats save Kazys. Nuvedė vežimą nuo kelio į šalį ir ėjo pas „spekuliantą“ vežimui pats ieškoti mašnos.

— Aš... važuoju pas... sūnų — silpnu balsu vos girdimai ištarė priblokštas žmogus, kurio gerklė gorgaliavo kraujas.

Tuo tarpu iš po debesų išsinerė mėnuo, apšviśdamas nuodėmingą žemę.

— Mano tėvas, mano tėvas! — nesavu balsu suriko Kazys, pamatęs mėnuliu apšviestą jau išbalusį tėvo veidą, iš kurio burnos ėjo kraujas. Kazys tai draskė sau plaukus, tai kaip pamišęs glėby spaudė jau šalstanį tėvo kūną.

— Tai kortos prie ko privėdė!

— Tai kortos!

— Kortos! Kortos! kartojė klaususieji artilerijinko kalbos kareiviai.

Man pasidarė gėda, kad aš esu bliurijų kortų savininkas, rodos, to viso blogo dalyvis — sugriebiau nuo stalo kortas ir sumėčiau į degančią krosnį.

J. Kvietka.

gi yra tą gyventojų pastatytas tarnas, kuris tą turtą saugotų, juo rūpintųsi, jį reikalui aikvotų. Už visus Lietuvos turtus valdžia atsako prieš gyventojus ir turi duoti jiems jo aikvojimo atskaitomybę, nes tai yra gyventojų pinigais, darbu ir prakaitu uždirbtas turtas. Užtat mes aikvodami, darydami ar parduodami valdžios turtą ne pačią valdžią skriaudžiame, bet patys save, visus Lietuvos piliečius, kurie vėliau savais pinigais tą turtą turės papildyti. O tą karo išvargintą Lietuvos piliečių turtą nėra didelis, Lietuvos finansų (pinigų) stovis nėra toks puikus, kad mes galėtume jį netaupyti, jį visokiais būdais silpninti. Tik tautos šlavikas, išgama, kuris norėtų padėti Lietuvos prielams, to turto netaupyti, nesaugoti.

Siame atvejuje tenka pritarti kaimiečiams, kuriems tas sudarkytas, parduotas valdžios turtas teks daugiausia papildyti.

Tenka pritarti kaimiečiams, ir mūsų gimtosios kalbos vartojimo klausimu. Yra karių dalyse, įstalgose, kurie ar mamleje, ar dargi miestų gatvėse nesigėdi kalbėti svetimą rusų ar lenkų kalbą, nors kiti jų yra lietuviai ir galėtų puikiausiai lietuviškai kalbėti. Pašalinį pilietį, dargi žydą vokietį, ypač mūsų kaimietį, pamačiusį lietuvių armijos uniformoje karį, bekalbantį rusiškai ar lenkiškai, baisiai tas piktna. Girdėjan nusiskundžiant vieną kaimietį, vežusį N komendantą su žmona, kurie visą laiką tarp savęs kalbėjosi lenkiškai. Sukandęs „dantis, įpykęs, turėjau vežti ir klausyti“. Ar toks karininkas, girdi, gali kariauti su lenkais. Jis greičiau savus kareivius išduos ir perves juos į priešų pusę!

Jeigu tai lietuvis daro, tai tikrai yra išgama: rusų laikais žmonės dėl gimtosios kalbos Sibirian grūdo. Jei svetimtautis, tai privalėtų išmokti valstybinės kalbos. Nenori išmokti, ją neigia, iš jos juokiasi—tokiam nėra vietos Lietuvos armijoje, kurią jis žemina. Tikrai yra pastebėta, kad tarnaujanti jau treči metai Lietuvos kariuomenėje svetimtaučiai lietuvių kalbos nesistengia pramokti.

Vyrai, pasirodykime, kad tikrai esame Lietuvos armijos kariai, mylėkime savo gimtąją kalbą ir visur, visuomet ją vartokime.

Nusiskundžia kaimiečiai ir dalimi mūsų karių, kurių mūsų armijoje yra maža, bet kurie tikrai yra verti papeikimo, baidimo, nes žemina visos didesnės geresnės Lietuvos armijos dalies garbę. Tie kariai nesiskaito su jokia tvarka, tikrai vargina kaimiečius, reikalaudami be jokių liūdymų vežimų jiems vežti, geriausio valgio, ima pakelti nupiautus javus, pašarą, ar kitą kuriuo būdu skriaudžia kaimiečius. Mato tai kaimiečiai ir stebisi. Buvo rusai, buvo vokiečiai—tie okupantai darė, kas jiems patiko. Bet čia jūg lietuviniai, mūsų broliai! Ir jokių būdu kaimietis negali suderinti tų asmenų pasielgimų su Lietuvos armijos vardu. Kaip gi suderinsi, kas nesuderinama. Ir kaip paprastai, kaimiečiai atskirų asmenų pasielgimus prikerkia visai armijai, Lietuvos valdžiai.

Dar vienas dalykas itin rūpi kaimiečiams, juos gąsdina, bėgant, parėję į tėviškę kariai parsineša lytinų ligų, kurių jie anksčiau neturėjo. Baimė ima kaimiečius, nes iš kiekvieno beveik Lietuvos kaimo yra išėjęs kas nors į kariuomenę. Kas bus, jei nors kalis to jaunimo serganti sugrįž į kaimą? Beabejo, užnuodys jį, išplės ligą, įnės išsigimimo žymių į ligiui sveiką kaimo lietuvių gyvenimą. Čia didžiausias pavojus gresia ne tik mūsų kaimui, bet ir visai tautai. Pavyzdžių toli ieškoti nereikia. Tos tautos, kurios šio tūo kelti, šiandien yra susilpę, sunykę pav. Prancūzija.

Drągai, susipraskime ką darai! Nejaugi mes būtime savo tautos mūšytoliai, jos tvikimo priežastis.

Ne, vyrai! Turime su šiomis baisiomis ligomis visomis išgalėmis kovoti, susirge tuoj eiti pas gydytoją, nes liga pati neprapuls, tik greičiau į kapus įvarys.

Šiaip kiekvienas kaimietis dūmisi būsimuoju Lietuvos armijos sutvarkymu taikos metu, kareiviavimo prievolių atlikimu, jo laiko ir t.t. sutvarkymu. Džiaugiasi, kad jau praėjo tie laikai, kuomet mūsų krašto jaunimas priverstas buvo tarnauti kur nors Sibire ar tolimoje Rusijoje. Viskas dabar vietoje, ir pasimatyti dažnai galima, ir savo liežuvio nereikia kariuomenėje laužyti. Dauguma kaimiečių dar nėra nusikratę rusų laikų pažiūrų į kareiviavimo prievolių atlikimą. Yra tokių, kurie įvairiais būdais stengiasi išsukti savo valkus iš kariuomenės. Toki kaimiečiai dažniausiai ir padeda slapstyti įvairiems slapukams, dezertyrams. Tai rodo menką jų pilietinį susipratimą, rusų žandarų valdžios užšlopintos tėvynės meilės, karžiškiškos mūsų bočių dvasios atoką. Nebuvo tikslo rusų laikais tarnauti svetimoje kariuomenėje, lieti už svetimus reikalus savo kraują. Bet dabar gi patys save giname, savo reikalus, savąją žemę, savąjį sprandą, kad vėl neužnertų ant jo mūsų priešai keletą amžių baudžiavos. Užtat visi be jokių išimčių turime tai atlikti.

Paskirtas rekvizicijas, „pyliavas“ dauguma yra ir atidavę. Bet yra ir tokių, kurie tų rekvizicijų nemano atiduoti, laukia, kad valdžia gal jų neišieškos, pamirš išieškoti ar dovanos. Supylę „pyliavas“ baisiai tuo piktnasi: jei duoti rekvizicijas, tai duoti visiems.

Tokios tai svarbesnės kaimiečių mintys ir jų išvados. Reikia pripažinti joms daug tiesos. Tiesa, kad tarp mūsų yra įsivyravusių įvairių taisytiųjų ydų bei netobulumų. Užtat, kariai, visomis išgalėmis stenkimės jas pašalinti, tobulintis. Stenkimės palaikyti Lietuvos armijos garbę, neduoti progos priešams jos šmeižti.

J. Š

Latvių generolo Penkio atsilankimas Lietuvoje*).

Apsilankęs Kaune 26 rugp. š.m. kartu su Latvių Ministrų pirmininku p. Meirovičium ir kitais aukštais diplomatais Latvių kariuomenės Vyriausiojo Štabo Viršininkas Generolas Penkis lydimas savo adjutanto, rugpjūčio 27 dieną buvo nuvykęs į N Diviziją su mūsų Kariuomenės Vadu ir Generalinio Štabo Operacijų Skiriaus viršininku susipažinti nors su viena mūsų veikiančios kariuomenės dalimi.

Išvažiavęs iš Kauno automobiliu 8 val. gražiu rudens saulėtu rytu, visą kelionę teko gėretis turtinga gražiomis vietomis Lietuva; dū orlaiviai skraidė ore ligi N pulko stovyklos, lydėdami vykstančius.

Atvykus kelionės tikslo vieton alkštelį šaly X. miestelio sveičiams N. pėst. Divizijos vado buvo parodytas pulkas, baterija ir minosvaidžių komanda, pilnoj žygio amunicijoj.

Kariai gražiai pasirodė aukštajam sveičiui, nors buvo pavargę per kelias dienas dėl buvusių manevrų, o ypač praeitą naktį dėl naktinių taktikos užsiėmimų; linksmi, garsiai atsakinėjo į Kariuomenės Vado pasveikinimus.

Aukštasis sveičias, Generolas Penkis, įdomavosi karių aprūpinimo stoviu, išlavinimu, tipu, kalbino karius klausdamas apie kilmę vietą, amžių ir p.; buvo karių mokančių latvių kalbą. Pulkas ir baterija buvo praeisti maršu su dainomis; kiekviena knopa žygiuodama dainavo savo dalną, skambus jų garsas bėgo toli—toli po laukus, atsiliepdamas aidu.

*) Šis rašinėlis navelintas ne iš mūsų archyvo. Red.

Paskul, aplankę kuopų virtuves ir pamėginę kareivių pietų, svečiai nusifotografavo palko karininkų grupėje.

Atsisveikindamas su kariais, generolas Penkis prabilo trumpa prakalba dėkodamas už pasigerėjimą karinga dalių išvalzda, reiškė vilties, kad mes su tokiais gynėjais pajėgsime be abejonės nugalėti savo priešus.

Kariuomenės Vadas atsakė reikšdamas padėką už atsilankymą aukštajam draugingų kaimynų svečiai, pabrėždamas šio apsilankymo reikšmę, kaip tikrąją draugingo abėjų tautų sugyvenimo pradžią, dėjo vilties, kad Latvių kariuomenės, turėdamas tikrai vieną tikslą ginti savo laisvę ir nepriklausomybę, eidamos išvien tat greičiau ir laimingiau galėtų pasiekti Armijos karių vardu prašę svečio pranešti Latvių kariuomenei mūsų širdingus jai linkėjimus. Paskutiniai kariuomenės Vado žodžiai buvo lydimi garsiu „Valio“.

N. Divizijos Vadas po to taipgi karštai prakalbai pabrėžė Latvių ir Lietuvos draugingumą ir taikingumą, sveikindamas aukštą jų svečių pasiūlę kariams sutartinai sušukti „valio“ giminingai Latvių tautai. Svečiai buvo pakviesti pasistiprinti paprasčiausiais karininkų pusryčiais pulko štabe; ant greitųjų užkandės, svečiai išvyko artimiausiu stotini, iš ten specialiai paruoštu traukiniu grįžo Kaunan ir tą pat dieną visi atvykusieji Lietuvon Latvijai svečiai išvyko Rygon.

Generolas Penkis daro prityrusio, darbštus karininko įspūdžio, kaip grynai kario, mažai kalbančio įdomaujančios vien karių gyvenimu. Nors jis kelias kartus per didįjį karą Rusų armijoje sunkiai sužeistas, bet atrodo dar stipras, neperseno amžiaus žmogus.

Latvijai kariuomenė tai bus laiminga ilgiausius metus. Ten buvęs.

Mūsų rungtynės.

Vargu kas tikamai išdėmėjo į nesėnį paskelbtą „Karyje“ žinią apie ruošiamas kariuomenės sportininkų rungtynes.

Tam klausimui kiek pajudinti dedame šį straipsnį, kars nors dalinai paliečia rūpinimą dalyką.

Ypač reikėtų sukursti patiemis sportininkams, kad ruošiamas suvažiavimas neužklaptų netikėtai.

Visakius sporto gyvenime atsiradusius klausimus „Kario“ redakcija visados padės išrišti. Todėl kreipkitės į redakciją visais sporto klausimais, mes gi dėsimė pastangas palengvinti sportininkams jų darbuose. Red.

Pastaruoju laiku sportas pradėjo visose rūšyse pasirodinti mūsų padangėje. Neatsiliko ir spauda. Rašoma apie rungtynių eigą, apie kokį tai sportininkų suvažiavimą (benė ant Marso), suruostos buvo net paskaitos, matuojami santimetrtais ir milimetrtais rekordų daviniai. Čia norėčiau paliešti mūsų rungtynes ir bendrai sportininkų suvažiavimą. Palmsimė bent futbolo rungtynės. Kiek man teko jose dalyvauti ryškiai visose futbolo rungtynėse matosi labai žiaurus žaidimo būdas. Man rodos sportas kaip tik ne tam tarnauja ir futbolas toll gražu nėra boksas, kur rodoma vien fizinė neapdirbtą jėgą. Paminti net paskutinį L. F. L. Sąjungos žaidimą su Kauno vokiečių partijos futbolininkais. Patsai mačiau kaip vienas vokiečių

bernas tiesiog su kumštėmis puolė ant priešininko forfardo, ar bent kas nematė to didelio skaičiaus žaidėjų su pamuštomis kojomis ir galvoms baigiant žaidimą. Čia be abejo visa kaltė referuojancio, bet reikėtų už tuos dalykus bausiti, nes to nedarant, mūsų futbolo rungtynės turės ne žaidimo, bet grūmimosi pobūdį. Žiūrint iš šalies piliečiams, gal ne viegas pamano, kad tikrai reikia drąsiam būti, dalyvaujant tokiose rungtynėse.

Kaip tik priešingai, reikėtų futbolas įvesti į tam tikras vežes. Ar net toks pavyzdys. Išauki kokis nors komanda antrą rungtynėsna. Tolimas jų atstums, ypatingos kliūtys, gal ir neįsidomavimas tuo klausimu ne duoda galimybes antrai komandai priimti rungtynes. Tuoj skelbiama laikyti antrą komanda pralaimėjusia, nes ji nieko neatsakė. Juokai. Juk galima išaukti Anglų Oksfordo universito futbolininkų komanda ir jiems į tai nieko neatsakius, skaityti juos rungtynes pralaimėjusiais. Reikėtų visiems futbolų komandų išdėmėti, kad žaidžiamą ne vien dėl to, kad įveikus, bet kad išsimiklinti, ir kad žaisti su stipresne komanda ne tik reikalinga, bet ir naudinga. Mūsų laikinaj sostinėj yra nemaža komandų (kalbų apie kariuomenės dalyse esančias, nes civilių kaip ir nėra), bet dėl mūsų lėtumo, gal ir viršenybės nepatenkinimų, jos laika taip atskirai, kad jų ne paliesk. Dieve saugok, ne primink apie rungtynes. Tuoj Tamsta gausi atsakymą „Jūs gerai žaidžiate, jus mus įveiksite, mes daug užsiėmimą turime, galop mes... mes neturime trumpų sporto kelnaičių“. Vyrat ir jus „consulės respubliae“ klystate Vokiečiai taip gi rusai kreipdavė daugiausiai dėmesio į vidujinį dalių gyvenimą ir tikusiais ar netikusiais būdais stengdavos, kad dalyje būtų vidujinis subendrinimas, kuris labai sunkiai įgijamas. Kaip tik sportas tai neįaučiama įveda į gyvenimą, suburia visus krūvon. Kiekvienas karys brangina savo dalies sportininkus, didžiuojasi jais prieš kitus, rungtynėse jis lygina tas jėgas su kitomis, dalijasi visai kitos dalies sportininkų įspūdžiais ir džiaugiasi, jei mūsų visuomenė kreipta į tai savo dėmesį. Be abejo reikia vengti prie to gadinti upą visuomenel, darant tas rungtynes ar treniruotes tokiose vietose, kur žmones iesko sau ramumo. Kas nežinojo Vytauto kalno prieš treniruojantis jame lengvos atletikos sportininkams. Buvo jauku ir ramu. Žalia gamtos spalva, pagrazintame kalne. Daug žmonių po darbo bėgo čia pasilsėti. Bet dabar tenai regis praėjo Atila, ar tūkstančiai arklų trypė. Visur dulkės, visur sportininkai. Štai eina piliečiai, bet iš jų veidų matyti, kad jie daro brangius eksperimentus, nes čia dabar, kad futbolas neužklaptų ant galvos, ar diskos nepamistu kojos, ar jėga nepradurtų tavęs, ar galu gale bėgdamas kas tavo neparvers žemėn ir greitai toliau nudulkės. Praejes pro tą Seilą ir Charibdą, mūsų laiku, pilietis jau verčiau graudinės Laisvės Alejoj, negu rizikuos lipiti Vytauto kalnan.

Negaliu nepaminėti ir lengvos atletikos. Yra daug kariuomenės dalių, kurios užsiliminėja lengva atletika ir kuriose yra gana vikrių sportininkų. Visi ruošiasi prie rengiamos Armijos olimplados, kuri turėtų įvykti, kaip pageldavo 3-ias armijos švietėjų suvažiavimas, rudenyje. Čia tai ir klausimas ir, regis, ta armijos olimpiada, kaip ir villojamu L. F. L. sąjungos futbolo pirmenybės rungtynių visai nebus. Na pasitenkinsime pažadais—pažadėsi patiesysi, neduosi negrieysi.

Piktai žmonės kalba, būk tai sportas atitraukia žmogų nuo užsiėmimo, kenkia sveikatai, gali gale ne estetinai ir brangiai atrodė, o žmogus tik tie, nuo kurių daug kas priklauso. Kaip tik reikėtų į sportą visose rūšyse, kreipti didelio dėmesio, nes mūsų kariuomenė sudėta iš sveikiausių žmonių, reikiama ir yra tobiliausia tautos dalis, jei oria to padėsim mūsų

tautos nerangumą, lėtumą, šaltumą, taip kaip tik tos mūsų kariuomenės išjudinimui, reikėtų duoti paraleliai su mokslu ir sportą. Taigi reikia sušaukti sportininkų suvažiavimą aptarti dienos klausimams. Švietimo ir kultūros komisijoms daryti daugiau graikiškų vakarų atvirame ore, mažiau šokių daugiau žaislų ir sporto, turėti karyje sporto reikalams skiltį.

Tik sveikas gyvenimas, pagamins mums sveikus žmones ir prives mus prie greitesnės tautinės sąmonės.

Aš—nė.

Kariuomenės dalių laikraščeliai.

„Tėvynės Gynėjas“.

Kai kurie dalių laikraščeliai visai vasaros metu nepasirodo, kiti apsnūde. *) Tik „T. G.“ kaip visados gyvas, įdomus, ne galšdamas lanko savos skaitytojus.

Smagu pastebėti, kad turinio žvilgsniu laikraščelis žengia pirmyn. Ypač piešiniai žymiai pagerėję. Reikėtų visiems panašių laikraščių leidėjams daug daugiau krelpti dėmesio; į išorinę laikraščelio pusę. Nes, kad ir geriausias būtų turinys, kad ir įdomiausia būtų padėta medžiaga, bet jeigu laikraščelis ne visai švariai išrodo, jei tekstą, kas labai dažnai atsitinka, sunku įskaityti, vargu kas tokį lapelį ilgiau vartys.

Atvirsčiai gi, gražiai išspausdintas, gyvais piešiniais papuoštas laikraščelis malonu paimti į rankas ir jam skaitytojas daug ką turinio žvilgsniu atleidžia.

Reikėtų dėti pastangos, kad jau viena savo išvaida laikraščelis į save villotų. Tuo daug ko galima pasiekti ypač plačiose kareivių, mažai skaityti pratusiose, miniose.

Pastebėta visiems laikraščeliams bendra klaida — būtent, atitolimas nuo kareivių gyvenimo. Aprašinėjami kartais mažai suprantami kareiviams „didžiosios politikos“ įvykiai, svetimi jiems samprotavimai bei jausmai. Tą darbą atliks «Karys» ir visa kita spauda.

Arčiau dalies gyvenimo! — štai svarbiausias vedėjų obalsis.

Ir dar — mažiau liūdny posmų, mažiau verkšlenimų. Tik gyva, buvni mintis, grakštūs bruožai gali rasti vietos tokiam laikrašty! „T. G.“ 22 Nr. „Už nepriklausomybę“ eilėraštis sudėtas iš pasenusių nuvalkiotų sakinių. To reikėtų vengti. Negana, kad mintis graži, prakilni, reikia ją savitai, stipriais, naujais vaizdais apibūdinti. Tik tuomet eilėraščių rašymas turės prasmės.

„Kapeliai“ dėl anksčiau minėtų priežasčių, kad ir būtų savaimė ne blogas eilėraštis, visgi šioje vietoje mažai reikalingas.

Kiek geresnis vaizdelis „Glaudžiasi prie Gynėjų“.

Ar ne geriau būtų vietoje „broleliai kareivėliai“ — vartoti — „vyrai kareiviai“! Kaip visada geriau nusisekęs juokų skyrius. Turtų tikrinimo kuopoje komisijos darbo vaizdelis visai geras. Ypač gražiai parodyta „griško“ artelninko baimė.

Gal kiti laikraščeliai ir gi leidžiami, tik nesiuntinėjami, kaip jau keletą syk buvo prašyta „Kario“ redakcijai?

Brundalas.

*) Sprendžiama iš to, kas turima „Kario“ Redakcijoje.

KARIŲ TEATRAS.

Vytauto pulkas.

Rugsėjo 7 d. sulaukėme dar lig šiol nebuvusių svečių. Atvykusi Kauno Karių klubo artistų kuopelė suvaldino „Consilium facultatis“ operetę. Vaidinimas atliktas nakties priedangoje, ore, jau anksčiau tam parenktoje vietoje.

Gal neperdaug veikalėlis teikė minties, bet juoko begalo daug, lengva suprasti, ypač kad dar buvo paaiškinta veikalėlio turinys.

8 rugs. prisirinko dar daugiau karių ir šiaip žmonių. Suvaidinta „Lapkus“. Išpildymas buvo labai geras, bet retai matantiems sceną gal sunkoka buvo suprasti. Širdėjosi pastebėjimai „vakar buvo geriau“, arba „bučiuotis ir mes mokame, nereik mokytis“. Prašant artistų sutiko dar kiek pajvalrinti vakarėlį.

Deklamacijos labai pakėlė tautinį ują, nes buvo pritaikintos kariams. Dainelės monologai ir improvizacijos tiek visus sužavėjo kad dar ilgai svečių atsilankymas bus džiaugsmingai minimas!

Prie to viso gal reiktų dar prikergti pageldavimas:

1. Daugiau skaitytis su auditorija. Kadangi lošama kariams, svarbu ne vien juos juokinti, bet ir ką nors pozitiviai duoti, praveisti daugiau patriotizmo arba pakelantių dorą minčių.

2. Daugiau gerų deklamacijų, nes daugume indomaujasi ir patys paskui pradeda imituoti, sekti.

3. Būtų geistina ką nors matyti iš karių gyvenimo arba ką nors istoriško. Tikimes kad tai buvo nepaskutinis atsilankymas. Ypač dabar svarbu nes nuobodumo gan daug.

Padaryta daug, tikimės ir laukiame dar daugiau.

M. Jonis.

Pirmosios Kauno Karių Klubo Artistų Mėgejų Kuopelės gastrolės kariuomenėje.

Rugsėjo m. 1 d. Karo Mokslo Skyrius Krašto Apsaugos Ministeriui sutikus, nusiuntė į pafrontę kilnuojamąją karių artistų kuopelę surengti mūsų kariuomenės dalyse neapmokamų vaidinimų.

Kilnuojamoji kuopelė. Kauno Karių Klubo režisieriaus kap. Brazulevičiaus vadovaujama, susidėjo iš 9 žmonių (p-nios Liesevičienė ir Tumiėniėnė, p-lė Grikevičiūtė, p. Katelė, karo vald. K. Kubilius, Gedmontas, Bobelis, viršila Zauka ir eilinis Rozenblatas); jos repertuare buvo 2 veikalai: Miko Petrausko operetė „Consilium“ ir 3 veiksmų tragikomedija „Lapkus“.

Surengta spektakliai šiose kariuomenės dalyse: 1 pėst. Divizijos Štabe, 1 pėst. kulke, 8 pėst. pulke, 3 pėst. ir 9 pėst. pulk. ir 3 divizijos štabe, kuriose pasisekė surengti 10 spektaklių 5400 karių. Norinčiųjų pažiūrėti vaidinimų skaičius buvo trigubai didesnis, bet dėl vietų stokos salėse (tilpdavo 200—500 karių) nepasisekė visus patenkinti.

Reikia pabrėžti, kad mūsų kariuomenė stovinti pafrontėje yra labai ištroškusi gero teatro. Kuopelė visuose dalyse dideliu džiaugsmu sutinkama buvo ir rado visur nuoširdų vaišingumą. Ypač dėkingi artistai 1 divizijos štabo viršininkui vyr. leit. Landskoronskiui, 1 pulko vadui majorui Skorupskiui, 8 pulko majorui Jurgaičiui, 3 pulko vadui majorui Jakaičiui, 9 pulko kapit. Mickeliui, suteikusiems kuopelei butų, maisto ir arklių pervažiuoti.

Rugsėjo 11 d. kilnuojamoji kuopelė grįžo į Kauną, kupina malonių įspūdžių ir atsiminimų iš mūsų tėvynės gynėjų gyvenimo.

Pirmieji sunkieji žingsniai atlikti, lieka tik tęsti toliau pradėtą darbą ir neapleisti naujai praskinto tako.

K. K-s.

KARIUOMENĖS KRONIKA

Inžinerijos pulko priesaika.

Š. m. rugsėjo 3 d. Inžinerijos pulke buvo nepaprasta diena—karių priesaika. Iš pat ryto buvo jaučiamas visų pakeltas ūpas. Ir nuostabu, panašių dienų retai pasitaiko, todėl kariai, ypač neseniai išmokyti naujokai, su nekantrumu laukė tos išskilmingos valandos. Pusėje dešimtos jau kareiviai išsirikiavę su savo viršininkais stovėjo ties įgulos bažnytele. Atvykęs Pulko Vadas Majoras Š. pasakė trumpus, bet reikšmingus prakalbos žodžius. Tarp kita ko jis priminė, jog šiais laikais kariai daug laimingesni, negu daugelis kitų, tapusių kariais žiauriaus užgrobikų — rusų viešpatavimo laikais. Tada taipogi tekdavo siekti, bet kam? Reikėjo prisiekti tarnauti ne savo Tėvynės labui, ne savo šalies laisvei, kur tau! Reikėjo prisiekti tarnauti svetimams tikslams. Tą priesaiką surišti, jie buvo pasmerkti blaškytis po tolimus rusų viešpatijos užkampius, statyti savo gyvybę pavojun ne už sąmojingai užsibrėžtą sau tikslą, buvo priversti be naudos savo Tėvynės už mūsų smaugikų rusų, visai mums svetimus, reikalus galvą guldyti. Šiandien laikai virto kitoki. Lietuva, tiek amžių kentėjusi, gavo laisvas rankas ir turi tik visas pajėgas dėti, kad galutinai atsipalaiduoti nuo visų kėkštų tautų kraugerių ir nepriklausomybę apginti. Ir priminta buvo, jog šią dieną Inžinerijos pulkas turi laimės pasižadėti—šventai kiekvieno Lietuvos piliečio pareigas pildyti—ginti savo kraštą ir tajį pasiryžimą sutvirtinti priesaiką.

Tais žodžiais sužadinti, visi rimtai, suprasdami savo garbingą uždavinį, suėjo bažnyčion.

Nedidelė bažnytelė, seniau buvo stačiatikių cerkvė, darė romų ir išskilmingą įspūdį. Ir pamaldų laike, tartinas karių choras kilniai ir žavinčiai veikė, ir šiaip į pilnus kilnaus jausmo susirinkusius. Po pamoklo karininkai, karo-valdininkai ir kareiviai, būdami vienos didelės šeimos—Lietuvos kariuomenės, nariai, nors skirdamiesi vienas nuo kito laipsniais bei užimamomis vietomis, tačiau visi bendrai, turėdami bendrą visiems uždavinį, sykiu prisiekė sąžiningai pildyti savo uždavinį, ginti Tėvynę nuo vidujinių ir išorinių priešų ir t.t. visame, kas sujungta su Lietuvos laisve ir nepriklausomybe. Malonu buvo matyti, kaip pulkas nuo vyriausiųjų ligi jauniausiųjų iškėlė rankas, kartojo vienus ir tuos pačius žodžius. Tarytum kokia nematoma gija surišo visus toje valandėlėje vienan kūnan ir rėgėjosi, jog visi, čia prisiekiantieji, gyvena vienu troškimu, vienu pasiryžimu, vienu gyvenimu.

Po pamaldų buvo paroda.

Ruimingoje aikštėje prie kareivinių, stoji tvarkingai gretos, šiandien tapusių ne tik išvaizda, bet ir širdimi pilnais Lietuvos gynėjais.

Priimantis parodą Pulko Vadas, pasveikino karius, šiandien tapusius, pilnoje žodžio prasmėje, Tėvynės gynėjais, duotuoju pasižadėjimu. Griausmingas „Valio“ su orkestro garsais aidėjo apylinkėse Lietuvos respublikos Prezidentui, Krašto Apsaugos Ministeriui, Armijos Vadui, Karo Technikos Viršininkui, Inžinerijos kariuomenei bendrai bei Inžinerijos pulkui.

Paskui priėmusieji priesaiką budriai ir gyvai iškilmės maršu pražingsniavo prieš Pulko Vada, jausdamiesi pilnu pasiryžimu stoję šiandien pasižadėto Inžinerijos kariuomenės uždavinio pildyti. Voros, porą sykių pražingsniavusios, nuvyko į kareivines; jau aikštė patuštėjo, ne tik nuo karių, bet ir nuo smalsių žiopių, apščiau apstojusių parodos aikštę, bet kilnus įspūdis liko. Jautėsi, jog Lietuviu, kol siela lietuvis bus — nebaisios jokios kliūtys jo pasižadėta uždavinį

pildant. Ir vėliau jauku buvo matyti karių, dešimčių kepurę su raudonu lankeliu, veidus: iš jų tik tryško žavėtinais pasididžiavimas ir laimė, dalyvavus toje vietoje, bet reikšmingoje šventėje.
J. B—dis.

Kas klausia, tas neklysta.

Kls.

Ar Amerikos lietuvis gali parvažlavęs į Lietuvą nusipirkti nuosavybę, jeigu jis turi pinigų?

Kario skaitytojas, Amerikos lietuvis

Simas Lapinskas.

Ats.

Tokių įstatymų, kurie draustų Amerikos lietuviams pirkti nuosavybę, nėra, ir nemaža Amerikos lietuvių turi jau įsigiję Lietuvoje nuosavybės. Red.

ŽINIOS

Lietuvoje.

— **Vilkaviškio apylinkė vasarą jau suvalyta.** Bendrai imant, ankstybesnio vasarąus derlius menkas, vėlybesnio daugiau, kaip vidutinis. Linai taip pat raujami, kurių dauguma geresni. Šiaip vidutiniai. Bulvių derlius, spėjama, bus menkesnis, negu perėjais metais. Daržovės po rugpiūčio lietuvių atsigavo ir gražiai bujoja. Soduose obolių ir kriaušių užderėjo taip pat apščiau, net šakos linksta nuo vaisių: tik slyvų labai menkai kur matos, o vyšnių—visai nebuvo.

— **Vilniaus lietuviams remti fondas.** Valstybės įstaigose pradėjo organizuoti fondai Vilniaus lietuviams remti. Užsienių Reikalų Ministerijos ir Eltos tarnautojai nutarė paaukoti vienos dienos uždarbį. Tokių fondų kuriasi kiekvienoje ministerijoje.

— **Nauja dirbtuvė.** Stačiūnų Vartotojų bendrovė Šukonių kaime, Stačiūnų valsč. Šiaulių apskr., atidarė cementinių išdirbinių dirbtuvę, kurioje gaminama: a) dokalkos stogams; b) cementinės plytos.

Iš Vokietijos gabenama įrankiai tiltų rorėms ir šaligatvių plytomis dirbti. Reikalingų triobėsių pastatymas atsieis į 200.000 auksinų.

— **Mokyklos.** Į Šiaulių mokytojų seminariją šiemet įstojo 47, kurių tarpe 28 vaikinai ir 19 mergaičių. Viso šiemet Seminariją lanko 102 asmenys.

Gimnazijon priimta į 200 asmenų. Prieš piet gimnaziją lankys šiemet į 750 asmenų.

— **Paroda.** Šiauliuose rugsėjo 3 d. pasibaigė mokslo pramonės paroda, įrengta Šiaulių Mokytojų Skyriaus Profesinės Sąjungos. Nuo liepos 31 d. iki rugsėjo 3 d. parodą atlankė virš 1000 asm. nupirkušių į 350 eksponatų.

— **Lenkai apiplėšė Kreivėnų kaimą.** Rugsėjo 1 d. lenkų žandarmerijos ir pėstininkų būrys užpuolė Kreivėnų kaimą, į šiaurę nuo Punsko vidury, neitrals zonos, daugiau mūsų pusėje, ir išplėšė iš gyventojų daug arklių, raguočių, maisto, drabužių ir pinigų.

Apsinakvoję tame pat kaime lenkai pareikalavė, kad žmonės sumokėtų per dvi valandas 265,000 lenkų markių.

— **Dramos sezono atidarymas.** Liet. Meno Kūrėjų Dr. Dramos Valdykla Kaune rugsėjo 18 d. atidarė rudens sezoną. Scenoje statoma Putino lirinė šešių vaizdų drama „Valdovo sūnus“.

Iš Vilniaus gyvenimo.

— Lietuvos miškai naikinami. Nuo š. m. sausio 1 d. iki rugpj. 1 d. iš Vidurinės Lietuvos išvežta 4658 vagonai miškų. Ši medžiaga daugumoj siunčiama Belgijon, Prancūzijon ir Anglijon ir skiriama Prancūzijos ir Belgijos atstatymui. Tikimasi eksportą ateity padidėsiant.

— Plėšikai. Išvažiavusius 8 vežimais iš Ašmenos į Vilnių ties Muranovkos kaimu iš gijos užpuolė 20 banditų ir pareikalavo pinigų. Rade tik 800 auks. perpyko, sumušė keleivius ir grįžo miškan. („Glos Litwy“)

— Lenkai nerimauja. Vilniaus lenkų tarpe pastebimas didelis nervingumas. Jie didina savo kariuomenę ir stiprinasi.

— Švenčionys. Vietos lietuviai buvo gavę ledimą suruošia vakarą. Gavę leidimą, mieste išlėdė afišos, bet rytojaus dieną ziūri — tų afišų nėra: kas kas jau nūdraskė. Tas pat atsitiko ir po antros nakties. Bet trečią naktį lietuviai pastatė sargybą ir sugavo bedraskant lietuvų afišas lenkų karininką ir dar aukštesnės rangos žmones. („V. Garsas“)

— Lietuvos mokyklos, nežūrint lenkų persekiojimų ir kludymų, savą darbą varo toliau. Pirmojon Vilniaus Vyru Gimnazijon pirmą atidarymo dieną jau buvo susirinkę į 400 mokinių. Kiti renkasi Pas mokytojus ir mokinius yra pasirijimo kartu mokintis ir vargū.

Vilniaus lietuvių mergaičių gimnazija uždaryta. Moksias neprasidėjo.

Iš Klaipėdos krašto.

— Prielankamas Lietuviams. Atsilankusiam Klaipėdos krašto prancūzų užsienio prekybos atstovui pagerbti prancūzų vyriausias komisaras Petisne suruošė vakariene, į kurią buvo pakviesti Lietuvos Tarybos pirmininkas Lekšas ir vice-pirm. Bruožaitis, Klaipėdos krašto direktorijos prezidentas dr. Steponaitis ir kiti. Viso 11 asmenų. Pastebėtina, kad „Heimatbundo“ viršininkai į tą vakariene nebuvo kviesiti.

— Valdininkų organizacija. Klaipėdos Krašto direktorijos, policijos, maito ir savivaldybių tarnautojai organizuoja Klaipėdos Krašto valdininkų sąjungą. Valdininkai, Vokietijos piliečiai organizacijon neprilimami. Pirmininku išrinktas Vite, sekretorius Povilas, abu lietuviai.

— Anglų flotilė. Rugsejo 8 d. ties Klaipėda arvyko anglų Baltijos jūros flotilė, susidedanti iš 4 kreiserių ir 9 torpedo laivų naikintojų. Vienam įplaukusių laivų buvo flotilės komendantas kontr-admirolas Nicolson, kuris su kitais vadais ir karininkais pirmiausia padarė vizitą vyriausiam krašto komisarui. Vakare buvo pas vyriausį komisarą iškilmingi pietūs, kuriuose dalyvavo flotilės karininkai.

Lietuviai Latvijoje.

— Lietuvos mokyklos Latvijoje. Šiais metais Rygoje atsidaro mait (berniukams ir mergaitėms) lietuvių gimnazija.

Raudondaugių kuriasi lietuvių pradinė mokykla. Rygoj kuriamas lietuvių kalbos kursai.

(«Rygos Balsas»)

Užsieny.

— Tautų Sąjunga ir Pabaltės Valstybės Tautų Sąjungos Taryba įsakė specialiai militarinei komisijai ištirti Lietuvos, Latvijos ir Estonijos militarinę padėtį. Tai daroma (sarys) su tų valstybių prašymais priimt jas į Tautų Sąjungą.

— Liūdnas Lenkijos vaizdas. „Kurjer Warzawski“ rašo: „Pas mus žmonės nesupranta, kaip svarbų metą gyvena dabar mūsų tėvynė. Nekalbant apie A. Silezijos klausimą, nuo kurio visi mūsų draugai, kaip Pilotas, atsisako. Nekalbant apie tai, kad Vilniaus klausimas susiduria Europos diplomatų sferose vis su didesniais kėblumais, mes duodam pasauliui vis liūdnėsnį mūsų fatalingo ūkio, mūsų negabumo, mūsų nesuskonsolidavimo, mūsų nepataisomo vaikškumo ir maistininkavimo vaizdą. Visa tai drauge su vyriausybės nesugebėjimu ir jos nestipria padėčia sudaro pas mus tikros Melnikos, Balkanų, bolševikų santykis. Mūsų vyriausybė dirba be energijos ir iniciatyvos ir veda ligi tai, kad, nežūrint labai gerą darbą, duona nuolat brangsta, o daug rūšių be baidsmės šmugeliu išvežama į Vokietiją ir į Rusiją. Gyvename anarkijoje, o kalta vyriausybė, kuri nesugeba viso sutvarkyti. Dažnai apsisireiškia vogimų, banditizmo. Lyove neva pavogta — taip rašo laikraščiai — 2,000 vagonų Amerikos miltų, skirtų maitinti badaujančius vaikus. Tai yra didelė prekybos operacija, reikalaujanti tiek laiko, kad maža kuopelė žmonių negalėjo tai padaryti. Čia turėjo veikt visa bendrovė.“

— Sausis Amerikos ekspertų. „Times“ pranešimu iš Varšavos, lenkų valdžios sferose kilę panikos dėl dabartinės lenkų finansų padėties. Lenkų vyriausybė ruošias dabar sušaukt Amerikos finansų ekspertus.

— Badas kalmukų srity. Kalmukų autonominė sritis baigianti nykti. Esą sėta tik 200,000 dešimtinių, o kitas, pirmiau dirbamas žemės plotas 7,000,000 dešimtinių dirvonuoja. Kadangi artinasi žiema, o maisto nėra, tai visi gyventojai bėga į Astrachanės žvejos žmones, kur dirba baisiomis sąlygomis. Jų baidisai daug serga ir miršta, o nei medikamentų, nei sanitarinės pagalbos nesą. Jei pagalba nebūsianti tuoj suteikta, kraštas liksias be gyventojų.

— Žudo inteligentus. Sulig laikraščių pranešimų, Petrograde dėl neva dalyvavimo priešbolševikišiam judėjime tarp kitų sušaudyta profesoriai Pajancev, žinomas geografai, Lastovskis, plačiai žinomas rusų juristas, taip pat senatoris Mantuchinas, buvęs rusų teisingumo ministeris.

„Matin“ pranešimu iš Elsinkų, laikrašty „Pravda“ paskelbta sąrašas žmonių, sušaudytų dėl paskiausiai susiekto samokso prieš bolševikų vyriausybę. Jų tarpe yra žymių mokslų, meno ir literatūros atstovų, karininkų, studentų, jurininkų ir moterų.

— Prancūzas — lenkų generalio štabo viršininkas. Generalas Niessel, Prancūzų karo misijos Lenkijoje viršininkas, oficialiai paskirtas lenkų generalio štabo viršininku.

— Gudijoje karo padėtis. Sovietų Gudijoje paskelbta karo padėtis. Lenkai, ypač inteligentija, suimama ir išvežama Rusijon, kaip įkaitai.

— Amerikoje 6,000,000 bedarbių. Amerikos Darbo Federacijos pirmininkas Samuelis Gompers, kalbėdamas darbininkų dieną, pareiškė, kad Amerikoje esą apie 6 milijonai bedarbių. Jis atsisaukė į Amerikos darbininkus paplėsti organizaciją iki 5 milijonų narių. Darbo ministeris Davis, kalbėdamas Defroite, patikrino Gomperso nurodytą bedarbių skaičių. Jis ragino imtis viešųjų darbų ir daryti pašalpos žingsnių pataisymui padėties.

— Bado baisumai. Iš Samaros 24 d. rugpjūčio lordas Gibbons'as „Chicagos Tribūnai“ praneša: „Apskritas skaičius žmonių, bado paliestų, mano apskaitymu, siekia 40 milijonų, kurių 15 milijonų sunkiai nukentėjusių. Mažiausia milijonui žmonių išprašta greita mirtis, nežūrint jokių priemonių.“

Laikotarpy 8 dienų aš visais galimais staisiekimų keliais išvažinėjau 2000 mylių. Vaizdų, pasitaikančių sodžiuose ir miestuose, negalima aprašyti.

Lordas Gibbons'as laiko negalimu žymiai pagelbėti nukentėjusiems. Kai kuriose vietose žmonės per daug silpni užkasti negyvų lavonus žemėn. Stoka elementarių higieninių priemonių padeda epidemijai plėstis. Pilvo ir žarnų ligos, iššaukiamos blauriu ir net nuodingų produktų maistu, piauna gyventojus iš vien su cholera ir šiltine, siaučiančiomis visoje šalyje.

— **Miršta badu, bet vis agituoja.** „Pall Mall“ ir „Globe“ rašo: Amerikos pranešimai iš Maskvos, rodo, atims paskutinę viltį, kad bolševikų vyriausybė galėtų garbingai bendradarbiaut kovojant su badu. Sovietų vyriausybė ne tik politinius komitetus išvalkė ir išžudė daug tų komitetų agentų, bet ji dabar dar kaltina Amerikos vyriausybę, kad ši pati mėgino įdegt sukilimo gaisrą. Del tokios taktikos gali nepavykt Hoover'ui išvest savo šelpimo lėšas iš tam tikrų ribų. Bolševikai tikrai visai nesirūpina tuo, kas gali atsitikt su poros milijonų žmonių gyvybe, kadangi ji tegali rusų tautos agoniją išnaudot vien savo naudai.

— **Vengrijoj monarkininkai juda.** Pragos „Tribuna“ praneša, kad paskiausiai Zenevoj pastebėta daug buvusių austrų diplomatų ir aristokratų, kurie naudodamies pažinčia ir buvusiais santykiais su Europos diplomatais, nori juos patraukti savo pusėn ir išsirūpinti, kad Vengrijos plebiscitas Tautų Sąjungos priežiūroj išeitų karaliaus naudai. Bet Mažosios Santarvės atstovai statys Vengrijai ultimatumą, kuriuo Vengrija tik tuomet galėtų būti priimta į Tautų Sąjungos narius, kai pasižadėtų nepriimti į sostą Habsburgo dinastijos.

— **Krupo gamyklos.** Sovietų laikraščiai rašė apie gavimą Petrograde iš Krupo firmos geležinkelių bėgių. Visiškai suprantamas tikslas šios milžinės firmos ieškoti išdirbiniams dirvos Rusijoje. Be to, ir pirm karo Krupo firma šalip šovinių, kanuolių gamino, nors sulyginamai mažesniame kieky, įvairias geležinkelių reikmenis. Per 100 metų savo prieškarinio gyvavimo, ji sutraukė iki 81,000 darbininkų ir tarnautojų gamyba siekė 1 milijono tonų geležies, 1½ mil. plieno, anglies reikalavo iki 3½ mil. tonų. Karo metu darbininkų skaičius padvigubinta—iki 171,000. Versalės sutartis privertė firmą perdirbti į išimtinai ne karo reikmenų gamyklą. Dabar čia išdirbama garvežiai, vagonai, motoriai, ūkio mašinos, smulkūs ir sudėtiniai išdirbiniai, kurių modeliai ir paveikslai išstatyti neseniai įvykusioj Leipzigo parodoj. Dabar Krupo gamyklose dirba daugiau žmonių, kaip prieš karą, t. y. apie 99,000 (tiesa, dirba po 8 val. vietoj buvusiu 10). Nūvargus Rusija Krupo firmai duoda daug vilties ateity.

— **Atsistatydino lenkų ministerių pirmininkas Vitos su visu kabinetu.**

— **Nesiinteresuoja.** Pietų Amerikos respublikos vis mažiau tesiinteresuoja Tautų Sąjungos likimū.

— **Airių klausimas.** Lloyd George skalto reikalingu testu derybas su airiais, jei šie išsižadės reikalavimo atsiskirti nuo Anglijos.

SPORTAS

Rugpjūčio 20 ir 28 d. d. įvyko futbolo rungtynės tarp Sarvuotų traukinių pulko f-os futbolininkų komandos ir Aviacionos 2-os oro eskadrilės komandos:

Rugp. 20 d.—3:0 laimėjo Sarvuotų trauk. pulko komanda.

Rugp. 28 d.—1:2 laimėjo 2-os oro eskadrilė.

Š. m. rugsėjo m. 4 d. įvyko futbolo rungtynės tarp 5-jo pėst. D. L. K. Keistučio pulko ir 2-sios baterijos. 5 p. pulkas laimėjo 4 pilnus ir vieną nepilną G. D-gas.

Pranešimai.

I.

Visiems pulkams ir atskiriems batalionams pranešama, kad atsiųstų savo atstovus atsilmti iš Karių Mokyimo Dalies lengvosios atletikos įrankius (letja, skritulius ir diskus

Karių Mok. Dalies Vedėjas.

II.

Del Karo Mokyklos II-os laidos fotografijos.

Pranešu, kad bendra fotografija bus pagaminta lapkričio 15 d 1921 m. Kas nori gali išanksto užsakyti raštu „Moderno“ fotogr. (Laisvės Alėja 80). Fotografija bus atlikta labai paprastai, nes vienietės žadėje nepagamino. Dar 1920 m. būdams Karo Mokykloje rūpinausi šiuo dalyku. Pradžioje 1921 m. išėjus iš Karo Mok. pavedžiau šį dalyką atlikti lt. Slabšiu; dabar išėjus lt. Slabšiu iš Karo Mokyklos, volens nolens turiu rūpintis šiuo dalyku. Prašau draugų, kas atmena ką nors del sutarties su fotografija „Modern“ pranešti man adresu: Gardino g-vė 7. už kokią sumą buvo sutarta pagaminti fotografijų.

Iš Karo Min. izdėtiniko gavau 500 auks. kuriuos įnešiau, kaip rankpinigius į „Moderno“ fotografijos kasą 1920 m. sausio 29 d., kvito Nr. 136.

Ltn. Oleka.

Naujai išspausdintos knygos.

Pulkinko *Kurkauskio* „Inžinerijos kariuomenės sprogdintojų komandoms ir karininkams sprogdinimo darbų vadovėlis“. I dalis: sprogdinimo medžiagos. Kaunas, 1921 m. Krašto Apsaugos Ministerijos Karo Mokslo skyriaus leidinys.

Karo nutarimų santrauka 1869 metų. Knyga III Vietinės Karo Valdybos. Leidinys trečias (Lgt 1912 m. Rugpjūčio 1 d.) Kaunas, 1921 m. Krašto Aps. Min. Karo Mokslo Skyriaus leidinys.

Klaidų atitaisymas.

„Kario“ 34 N, straipsnyje „Italijos būsimos ginkluotos pajėgos“ po žodžių „Jei pridėti 20.000 asmenų, dirbančių štabuose ir įstaigose“... praleista: „42.000 žm. neišmokyty naujokų“.

To paties straipsnio pabaigoje parašyta: „taikos metu priimta laikyti 30,000 kar.“ reikia gi—„300.000 kar.“.

Tame pačiame numeryje, įvairiuose žiniuose pasakyta: „Lenkija pasižadėjo laikyti kariuomenės 60.000 žm.“. Reikia gi ištikrinti + „600.000 žm.“.

Leidėjas—Kr. A. M. Karo Mokslo Skyrius.

Redaktorius—Kap. J. Laurinaitis.

Lietuvos Valstybės spaustuvė. Kaunas, Totorių gatvė Nr. 11.